

2025-01-24

Anmälan om granskning till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2025 -01- 24

Dnr 949-2024/25

Begäran om granskning av beskedet från statsråden Ulf Kristersson, Ebba Busch, Johan Pehrson och Johan Forssell om nya åtgärder för att hindra utfärdandet av svenska medborgarskap.

I en debattartikel i Dagens Nyheter den 30 november 2024 skrev statsråden Ulf Kristersson, Ebba Busch och Johan Pehrson följande:

“Kraven för att erhålla medborgarskap ska skärpas. Innan de nya kraven för medborgarskap är på plats finns det anledning att agera mot att medborgarskap utfärdas enligt den nuvarande lagstiftningen. Medborgarskap som beviljas utan att den sökande svarar mot de utökade kraven utgör en sårbarhet för Sveriges säkerhet. I den mån det är möjligt ska därför åtgärder vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas, fram till dess att den nya lagstiftningen träder i kraft.”¹

Även ansvarig minister Johan Forssell har uttryckt sig liknande i Svar på fråga 2024/25:522 Fördröjning av beslut om medborgarskap:

“I den mån det är möjligt ska därför åtgärder vidtas för att hindra att fler svenska medborgarskap utfärdas, fram till dess att den nya lagstiftningen”.

Av statsrådets besked är det tydligt att regeringen vill förhindra att gällande lagstiftning om medborgarskap tillämpas.

Det framgår av 1 kap. 1 § 3 stycket i Regeringsformen att den offentliga makten ska utövas under lagarna. Detta är en central bestämmelse för det svenska statsskicket som innebär att alla offentliga organ, även regeringen, bara får vidta åtgärder som har stöd i lag. Regeringen har befogenhet att föreslå lagändringar men fram tills att en lagändring har trätt i kraft är det gällande lagar som ska tillämpas av regeringskansliet såväl som andra myndigheter.

¹ Dagens Nyheter. DN Debatt. “Det ska bli svårare att bli svensk medborgare”, 30 november 2024

Vidare gäller enligt 12 kap. 2 § Regeringsformen att ingen myndighet, inte heller riksdagen, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild. Myndigheterna är självständiga i förhållande till regeringen och regeringen får inte lägga sig i hur myndigheter hanterar enskilda ärenden.² Varje ansökan om medborgarskap är ett sådant ärende som rör myndighetsbeslut mot en enskild, alltså ett ärende som Migrationsverket ska besluta om och inte en angelägenhet som regeringen får påverka.

Enligt 9 § i Förvaltningslagen (2017:900) ska ärenden handläggas så enkelt och snabbt som möjligt. Regeringen kan därmed inte bestämma att Migrationsverket ska lägga ansökningar om medborgarskap på hög i väntan på att nya regler finns på plats, sådana direktiv får myndigheten inte följa.³ Av regeringens besked att döma, framstår det däremot som att regeringens ambition är att myndigheten ska försena handläggning av medborgarskapsärendena under den tid som det bereds lagändringar. Det står i strid med den grundläggande och lagfästa principen i förvaltningslagen.

Regeringen har rätt att meddela direktiv till förvaltningsmyndigheterna. Om direktiven däremot strider mot gällande rätt, eller om myndigheterna inte kan följa instruktionerna utan att bryta mot lagen, måste myndigheten följa lagen och inte regeringens instruktion enligt 5 § i Förvaltningslag (2017:900). Vi förutsätter därför naturligtvis att Migrationsverket fortsatt gör sitt yttersta för att leva upp till Förvaltningslagens krav.⁴

Mot denna bakgrund finns det anledning att ifrågasätta hur det skulle vara förenligt med nu gällande rättsregler att regeringen vidtar åtgärder för att hindra att nya medborgarskap utfärdas enligt nuvarande lagstiftning. Därför bör konstitutionsutskottet granska huruvida regeringens besked strider mot Regeringsformen 1 kap. 1 § 3 st. samt 12 kap. § 2

Annika Hirvonen (MP)
Riksdagsledamot

² SOU 2008:125 *En reformerad grundlag*, s. 351

³ Dagens Nyheter. *DN Debatt. "Regeringen står inte över grundlagen"*, 15 december 2024

⁴ SOU 2008:125 *En reformerad grundlag*, s. 351